

Vlaamse Baaien

Naar een geïntegreerde visie voor de kust

Vlaamse Baaien

Naar een geïntegreerde visie voor de kust

Woord vooraf

Naar een geïntegreerde visie voor de Kust

De ruimtelijke ontwikkelingen van de twintigste eeuw hebben van de kustzone een krachtige economische drager gemaakt. Intussen zijn een aantal uitdagingen voor de eenentwintigste eeuw duidelijk geworden. De belangrijkste opgave is de bescherming van de kust tegen stormvloed, die in omvang dreigen toe te nemen door de stijgende zeespiegel en het veranderende klimaat.

Bescherming tegen de zee kan echter niet los worden gezien van andere opgaven in de kustzone: de natuurontwikkeling, de economische ontwikkeling, de aantrekkelijkheid van de kust voor toeristen en bewoners, en de ontwikkeling van duurzame energie op basis van haar natuurlijke krachten.

Vijf pijlers vormen de uitgangspunten voor elk toekomstig project voor de kustzone. De aandacht gaat uit naar het onderzoeken van maatregelen die een bijdrage leveren aan veiligheid, natuurlijkheid, aantrekkelijkheid, duurzaamheid en ontwikkeling. Het project Vlaamse Baaien blikkt vooruit naar oplossingen en denkpistes die de robuustheid van de zeevering bevorderen en combineren met een of meer van al deze aspecten.

De uiteindelijke doelstelling van het project is om een integrale gebiedsvisie te ontwikkelen voor de lange termijn (tot 2100) die een kader schept voor het toekomstige beleid. Dergelijk kader dient om ervoor te zorgen dat bovenstaande pijlers op een evenwichtige manier verder uitgebouwd worden.

Een belangrijke concrete doelstelling is om op basis van het onderzoekswerk dat in het kader van het project Vlaamse Baaien wordt gevoerd, tot een 'Masterplan Vlaamse Baaien' te komen voor de middellange termijn (tot 2050). Dit Masterplan zal de projecten identificeren die haalbaarheidsonderzoeken hebben doorstaan en bijgevolg in aanmerking komen om de komende decennia gerealiseerd te worden.

De vragen die zich bij de onderzoeken stellen moeten breed gedragen worden. Alleen op die wijze kunnen duurzame ontwikkelingen ontstaan. Het creëren van een stevig draagvlak is bijgevolg iets waar veel aandacht aan besteed zal worden. Een eerste stap in dit proces is in het najaar 2012 gezet.

ir. Fernand Desmyter,
Secretaris-generaal
Voorzitter Vlaamse Baaien

HOOFDSTUK 1

Ontstaan en evolutie van het project Vlaamse Baaien

Het kader

De kuststreek is bij uitstek een gebied waar economische mogelijkheden, recreatie en natuurlijkheid samengaan. Tegelijk is de kuststreek kwetsbaar omwille van het risico op overstromingen. Tot voor kort was de kust minstens beveiligd tegen een 100-jarige storm. Dit beschermingspeil voldoet in de toekomst niet meer. Om het te verhogen besliste de Vlaamse Regering tot de opmaak en uitvoering van het Masterplan Kustveiligheid, dat de kuststreek moet beschermen tegen een 1000-jarige storm.

Tijdens de overlegperiode voor de opmaak van dit Masterplan Kustveiligheid groeide het besef dat de beveiliging van onze Vlaamse kust ook opportuniteiten en uitdagingen inhoudt op het vlak van natuurontwikkeling, recreatie en een versterkte en duurzame aantrekkelijkheid van de kust. Als poorten van Europa, blijven ook de havens in de kustzone van uitzonderlijk belang voor de economische welvaart van Vlaanderen.

Parallel aan de opmaak van het Masterplan Kustveiligheid ontstond een innovatief en nieuw samenwerkingsverband tussen een aantal Vlaamse studie- en architectenbureaus en baggerondernemers. Dit samenwerkingsverband ontwikkelde een nieuwe en innovatieve visie op toekomstig duurzaam kustbeheer. Het project werd 'Vlaamse Baaien 2100' gedoopt en werd op 27 mei 2009 voorgesteld aan de buitenwereld. Het concept blikte vooruit op de ontwikkeling van een langetermijnvisie voor de kustzone, met het jaar 2100 als horizon.

Het regeerakkoord 2009-2014

Het project 'Vlaamse Baaien' werd van meet af aan met veel interesse onthaald door de Vlaamse Regering en werd bij de besprekingen voor de vorming van de nieuwe Vlaamse Regering, omwille van het innovatieve en duurzame karakter van het plan, opgenomen in het Regeerakkoord 2009-2014.

[Zo vinden we in het hoofdstuk over de havens \(p. 43 en 44\):](#)

'De maritieme toegang van de havens moet blijvend worden geoptimaliseerd en desgewenst worden verdiept ten behoeve van de bestaande en te verwachten scheepvaart. Op het vlak van de zeewering zetten we het lopende beschermingsprogramma voor de bescherming van de volledige kust tegen de duizendjarige storm voort en onderzoeken we het project Vlaamse Baaien 2100 met het oog op synergieën.'

[In het hoofdstuk duurzaam investeringsplan werd het plan eveneens opgenomen \(p.17\):](#)

'In het licht van de zeespiegelstijging, bestuderen we het project Vlaamse baaien 2100, voor de verdere uitbouw van onze kustbescherming en energievoorziening (cfr. Noordzee Ring). Bij onze investeringen in de kustbescherming integreren we de ontwikkeling van het toeristische potentieel met de jachthavens en de natuurlijkheid van onze kust (bijvoorbeeld de uitbreiding van het Zwin).'

De invulling van het project Vlaamse Baaien 2100 hangt m.a.w. nauw samen met de doelstellingen van de Vlaamse overheid en in het bijzonder met de doelstellingen van Mobiliteit en Openbare Werken. Op 2 juli 2010 werd de aansturing van het Vlaamse Baaienproject overgenomen door de Vlaamse overheid, meer bepaald door het beleidsdomein Mobiliteit en Openbare Werken.

Van concept naar onderzoekstraject

De baggersector had in 2009 al een concept van invulling van de visie 'Vlaamse Baaien' voorgesteld. Hun voorstel omvatte 10 deelprojecten. Die deelprojecten werden in overweging genomen in het onafhankelijk onderzoekstraject dat de Vlaamse overheid nu voert. Dat onderzoek moet uitwijzen welke van deze concepten en deelprojecten voldoende potentieel hebben om opgenomen te worden in het verdere ontwikkelingstraject. De invulling door de private sector is daarbij een leidraad, eerder dan een strak gegeven.

Samenwerken: een organisatiestructuur voor Vlaamse Baaien

Een ambtelijke overleggroep Vlaamse Baaien begeleidt de uitwerking van het project. Het Beleidsdomein Mobiliteit en Openbare Werken (mow) neemt hierin het voortouw. Deze stuurgroep wordt voorgezeten door de secretaris-generaal van het departement mow en bestaat uitsluitend uit overheidsdiensten. Alle relevante overheidspartijen en instellingen zitten rond de tafel: entiteiten van het Beleidsdomein Mobiliteit en Openbare Werken, het Agentschap voor Natuur en Bos, het Departement Ruimtelijke Ordening, Woonbeleid en Onroerend Erfgoed, de Beheerseenheid van het Mathematisch Model van de Noordzee en het Schelde-estuarium, de FOD Leefmilieu, het PPS-kenniscentrum, het Vlaams Instituut voor de Zee, het Coördinatiepunt Duurzaam Kustbeheer, het Departement Economie, Wetenschap en Innovatie en het Agentschap Toerisme Vlaanderen. Op regelmatige basis voert het departement mow ook overleg met de marktpartijen om het verloop van het project te bespreken.

Vijf inhoudelijke werkgroepen zorgen voor input. Ze zijn geclusterd rond de thema's 'Kust', 'Havens', 'Eilanden', 'Westerscheldemonding' en 'Natuur en Landschapsinrichting'. Binnen deze werkgroepen wordt het nodige onderzoek verricht en opgevolgd om invulling te geven aan het Masterplan Vlaamse Baaien.

Drie horizontale werkgroepen ondersteunen namelijk: 'Communicatie', 'Administratieve & Juridische Procedures' en 'Financiering'. Alle werkgroepen zijn samengesteld uit experts die afkomstig zijn uit de overheid, de universitaire wereld en de private sector.

De projectleider coördineert de activiteiten van de werkgroepen en is aanspreekpunt. Hij wordt in zijn activiteiten ondersteund door een 'Projectteam'. De operationele aansturing van het project en de integratie van de verschillende onderdelen gebeurt van hieruit.

Samenhang met andere initiatieven en projecten

Vlaamse Baaien is niet het enige project dat zich focust op de kustzone. Er lopen verschillende initiatieven die zich richten op dit gebied, zij het elk op hun eigen manier. Terwijl het Beleidsplan Ruimte Vlaanderen zich richt op heel Vlaanderen en de kustzone als een 'strategisch gebied' definieert, focust de studie Metropolitaan Kustlandschap 2100 zich volledig op het kustgebied langs de landzijde. De Mariene Ruimtelijke Planning focust zich uiteraard op de zeezijde. Het is duidelijk dat het project Vlaamse Baaien met elk van deze plannen raakvlakken heeft. In hoeverre dit het geval is, zal in de toekomst verder uitgezocht worden naarmate de verschillende plannen en visies vastere vorm krijgen. Het is in ieder geval belangrijk om de raakvlakken zo veel mogelijk op te sporen en coherentie na te streven.

Beleidsplan Ruimte Vlaanderen

Het departement Ruimtelijke Ordening, Woonbeleid en Onroerend Erfgoed (RWO) ontwikkelt het nieuwe **Beleidsplan Ruimte Vlaanderen**. Op 4 mei 2012 werd het groenboek door de Vlaamse Regering goedgekeurd.

Het Beleidsplan Ruimte Vlaanderen zal strategischer, realisatiegerichter en selectiever zijn dan haar voorganger, het Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen. Tijdens het traject van groenboek naar witboek zullen strategische gebieden van Vlaams niveau worden bepaald. Dit zijn gebieden die van essentieel belang zijn voor de doorwerking van de Vlaamse visie op het terrein. De kust kan beschouwd worden als zo'n 'strategisch gebied'.

Het beleidsmatige traject van RWO staat niet volledig los van een speculatief ontwerpend onderzoekstraject van Vlaams Bouwmeester Peter Swinnen in het raam van de doorbraakpiste ViA-Ruimte. De twee zullen elkaar voeden in een samenwerking die Vlaanderen beschouwt als 'Een laboratorium voor een Metropolitaan Europa'.

Metropolitaan kustlandschap 2100

Vlaams Bouwmeester Peter Swinnen spreekt onder de noemer 'ViA-ruimte' de wens uit om een aantal speculatieve architecturale en ruimtelijke denkplanken uit te zetten die aansluiten bij lopende beleidstrajecten. Specifiek wordt aandacht besteed aan de grensoverschrijdende gebieden, waaronder de kuststreek.

De Vlaams Bouwmeester heeft intussen, samen met MOW en RWO, een geïntegreerde studie voor de kust opgestart. Deze studie werd '**Metropolitaan kustlandschap 2100**' genoemd en heeft als doel speculatieve scenario's voor de kust te ontwikkelen. Op basis van data en realiteiten, en ingaand op opportuniteiten, worden stapstenen verzameld voor een verder traject. Deze ontwerpmatige benadering houdt rekening met bestaande regelgeving en beleid, maar laat zich er niet toe beperken. Ze opent perspectieven, om vervolgens des te scherper op de essentie in te kunnen gaan.

Vlaamse Baaien werkt eveneens een visionaire toekomstvisie uit voor de kustzone, met aanbevelingen voor specifieke projecten die in de periode tot 2050 kunnen gerealiseerd worden. Ook die oefening staat niet los van de studie Metropolitaan Kustlandschap 2100. Beide studies worden in overleg opgevolgd en zullen elkaar inspireren.

Mariene ruimtelijke planning in de Belgische zeegebieden

De federale overheid ontwikkelt de nodige initiatieven om een juridische basis aan te reiken voor een **mariene ruimtelijke planning op zee**.

Het plan omvat volgende structuur:

- Een ruimtelijke analyse van de Belgische zeegebieden.
- Een langetermijnvisie met betrekking tot het ruimtelijk gebruik van de Belgische zeegebieden.
- Duidelijke economische, sociale, milieu- en veiligheidsdoelstellingen en betrouwbare indicatoren voor het bereiken van de gewenste doelstelling of de gewenste gedragswijziging.
- De maatregelen, middelen, instrumenten en acties tot uitvoering van het marien ruimtelijk plan.

Dit plan zal zesjaarlijks worden herzien. De ontwikkelingen die onderzocht worden in het project Vlaamse Baaien worden ook aangereikt aan de federale overheid, zodat ze kunnen meegenomen worden in het proces van de mariene ruimtelijke planvorming.

Andere plannen

Ook de kustgemeenten werken aan een visievorming voor hun grondgebied. In een discussieplatform 'Overleg visievorming Kust' wordt informatie over de lopende processen verzameld en uitgewisseld en wordt visie gedeeld.

HOOFDSTUK 2

Doelstelling van het project Vlaamse Baaien

Het Masterplan Vlaamse Baaien dat uit de voorafgaande studiefase zal voortvloeien, kan beschouwd worden als een aanzet tot een ontwikkelingsschets voor de Vlaamse kust en de aanpalende Noordzee. De doelstelling is om te komen tot een uitgebalanceerd pakket van maatregelen dat op termijn een meerwaarde biedt op het vlak van de vijf centrale waarden: veiligheid, natuurlijkheid, economische ontwikkeling, ontwikkeling van duurzame energie en aantrekkelijkheid.

Streven naar een duurzame kust

Het streven naar een 'duurzame kust' loopt als een rode draad doorheen het project Vlaamse Baaien. We willen bouwen aan een kust waar het steeds goed en veilig is om te leven, te werken en zich te ontspannen. Een kust met een gestroomlijnde en waterdichte primaire zeewering. Dat betekent dat er werk moet gemaakt worden van veiligheid en van ruimte. Veiligheid tegen overstromingen en stormschades. Ruimte voor natuur, voor economische ontwikkeling, voor urbanisatie, voor toerisme, voor visserij, voor landbouw, ... We willen keuzes maken waarvan we later geen spijt zullen hebben. Er wordt vooral gezocht naar maatregelen die flexibel inspelen op de natuurlijke processen. Maatregelen moeten met andere woorden altijd kunnen aangepast worden aan nieuwe inzichten en steunen op een breed maatschappelijk draagvlak.

Vijf toetsingscriteria: Veiligheid, Duurzaamheid, Natuurlijkheid, Aantrekkelijkheid en Ontwikkeling

Alle projecten die in het kader van Vlaamse Baaien uitgewerkt worden, zullen getoetst worden aan de volgende criteria:

- **Veiligheid:** het veilig stellen van de waarden van de Vlaamse kust, en dit zowel voor de bestaande infrastructuur, gebouwen, natuurgebieden, natuurlijke rijkdommen boven- en ondergrond, als voor de recreatieve, toeristische, economische en natuurlijke functies die de kust nu en in de toekomst levert.
- **Duurzaamheid:** het veilig stellen van het land, zonder dat men in de toekomst spijt moet hebben van de genomen maatregelen. Concreet betekent dit een flexibele, dynamische zeewering die aangepast kan worden aan nieuwe inzichten. Dat heeft ook betrekking op het duurzaam aanwenden van de natuurlijke rijkdommen die de kust verschaft.
- **Natuurlijkheid:** Daarbij maken we het principe van bouwen met de natuur belangrijk. Het gaat hier om respect voor en het repliceren van de natuurlijke processen zodat de dynamica van de zeewering en de ecosystemen terug in ere worden hersteld.

- **Aantrekkelijkheid** is een kwaliteitscriterium. Alle ingrepen die gebeuren op het vlak van veiligheid, natuurlijkheid en ontwikkeling dienen bij te dragen aan de aantrekkelijkheid van de kust.
- **Ontwikkeling**: de kansen benutten die de Vlaamse kust biedt om economie, natuur, leef- en woonruimtes in symbiose te ontwikkelen.

Een gefaseerde aanpak: 3 sporen

Vlaamse Baaien is een initiatief van uitzonderlijke omvang. Om dergelijk ambitieus project in goede banen te leiden, is gekozen voor een gefaseerde aanpak. Het project bestaat uit 3 parallele sporen:

- De uitvoering van het Masterplan Kustveiligheid.
- De ontwikkeling van een Masterplan Vlaamse Baaien met een visie voor het projectgebied tot 2050.
- Een innovatief onderzoekstraject om de haalbaarheid van de projecten in beeld te brengen en dat moet leiden tot een visie voor het project Vlaamse Baaien met tijds horizon 2100.

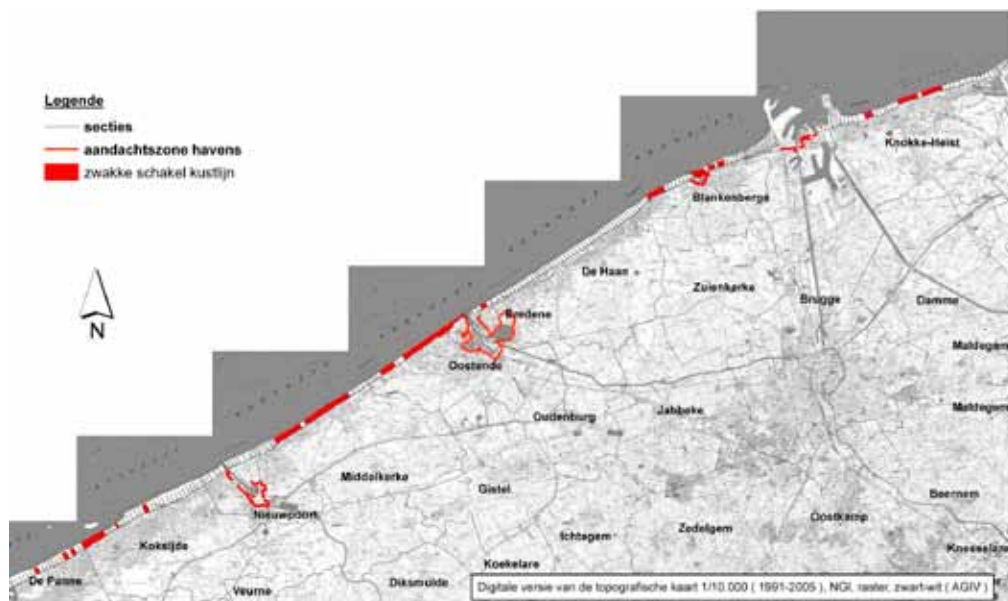
Spoor 1: Masterplan Kustveiligheid

Het project Vlaamse Baaien vertrekt van het Masterplan Kustveiligheid. Het Masterplan Kustveiligheid is goedgekeurd door de Vlaamse Regering op 10 juni 2011, en werd aangeduid als spoor 1 van het project Vlaamse Baaien. De uitvoering ervan wordt immers beschouwd als een randvoorwaarde voor het uitvoeren van alle overige deelprojecten.

Achtergrond en doelstellingen

Het Masterplan Kustveiligheid is een overstromingsrisicobeheerplan voor het kustgebied. Het werd tot stand gebracht door de Afdeling Kust van het Agentschap voor Maritieme Dienstverlening en Kust. Bedoeling van dit masterplan is het beschermen van de kust als een natuurlijk en aantrekkelijk gebied. Het moet ervoor zorgen dat de veiligheid van de bewoning in de kustzone en het laaggelegen achterland verzekerd is tot 2050. Dit betekent dat met de zeespiegelrijzing tot 2050 rekening wordt gehouden. De uitvoering van het Masterplan Kustveiligheid is ook vanuit sociaal en economisch oogpunt noodzakelijk. De schade en het leed ten gevolge van een overstroming zijn niet te overzien. Denken we maar aan de catastrofale overstroming van 1953, waarbij een stormvloed Oostende onder water zette. We moeten een volgende ramp dan ook voor zijn.

Op basis van een evaluatie van de veiligheidsniveaus in andere Europese landen en van adviezen van nationale en internationale experts werd beslist dat onze kust minstens tegen een 1000-jarige stormvloed moet beschermd worden. Het Masterplan Kustveiligheid biedt minstens die bescherming met een terugkeerperiode van 1000 jaar. Het veiligheidsniveau van de zeewering wordt bepaald door de sterkte van de stormvloed waaraan ze kan weerstaan. De sterkte van een stormvloed wordt gedefinieerd door zijn terugkeerperiode: de statistische kans van optreden van een stormvloed.

Een terugkeerperiode van 1000 jaar betekent dat er ieder jaar een kans van 1 op 1000 is dat een dergelijke stormvloed in het stormseizoen optreedt. De teerling wordt dus ieder jaar geworpen. Dit betekent dat een persoon die 80 jaar wordt, een kans heeft van bijna 1 op 12 om een dergelijke storm in zijn leven mee te maken. In het Masterplan Kustveiligheid worden uit het oogpunt kosten/baten ook maatregelen voorzien om het restrisico te reduceren. Om het gewenste beschermingsniveau tegen een 1000-jarige storm te verzekeren werd een pakket van maatregelen uitgewerkt. Uit een veiligheidstoetsing van de zeevering bleek immers dat ongeveer 1/3de van de kustlijn en ook de kusthavens niet veilig waren.

Het Masterplan Kustveiligheid voorziet de uitvoering van zandsuppleties, de bouw van waterkeringen in de kusthavens, de renovatie van een aantal zeedijken met toevoeging van zeeverende constructies op die zeedijken en de realisatie van een stormvloedkering in Nieuwpoort.

De realisatie van het Masterplan Kustveiligheid heeft ook een belangrijke toeristisch-recreatieve waarde. De voornaamste kustbeschermingsmaatregel van het Masterplan Kustveiligheid is de strandsuppletie: de verhoging en verbreding van de stranden. De toeristisch-recreatief exploitierbare oppervlakte van de stranden neemt hierdoor sterk toe. De harde zeeveringsmaatregelen ter hoogte van de zeedijken krijgen een landschappelijke en architectonische invulling waarbij ook de zeedijkwandeling gerenoveerd wordt. De concepten worden uitgewerkt door internationaal befaamde architectenbureaus. Er wordt hierbij samengewerkt met de Vlaams Bouwmeester. De aantrekkelijkheid van de zeedijkpromenades -uithangborden van de kustgemeenten- zal daardoor sterk verhogen.

Waar staan we in 2012?

De Vlaamse Regering keurde op 10 juni 2011 het Masterplan Kustveiligheid goed. Het Masterplan Kustveiligheid werd vooraf besproken met alle kustgemeenten om hun visie en eventuele input van middelen te integreren in het finale Masterplan Kustveiligheid.

In het najaar van 2011 werd gestart met de uitvoering van een eerste reeks zandsuppleties in een aantal zwakke zones. Eén van de meest kritische ligt in De Haan-Wenduine. Deze zandsuppleties werden in de loop van 2011 en 2012 voltooid.

In het najaar 2012 is een belangrijke aanbesteding doorgedaan voor de uitvoering van de zandsuppleties van het masterplan te Oostende tussen Raversijde en de nieuwe westelijke havendam.

Ook de renovatie van het Zeeheldenplein in Oostende is voltooid. Deze renovatie draagt bij tot de bescherming van Oostende tegen een superstormvloed en verhoogt de aantrekkelijkheid van deze kuststad. Voor de haven van Oostende start ook de eerste fase van de aanleg van veiligheidsmaatregelen tegen overstroming via de haven.

De architecturale en technische studies voor de zeeverende constructies op de zeedijk te de Haan-Wenduine zijn in uitvoering. De ontwerpen van de overstromingsmaatregelen in de haven van Zeebrugge werden aanbesteed. De architecturale en technische studies voor de zeeverende constructies van de zeedijken van Oostende in de zone tussen de Wellingtonrenbaan en Raversijde en van Middelkerke (Middelkerke bad tot Middelkerke-Westende) en in de haven van Blankenberge worden in samenwerking met de Vlaams Bouwmeester uitgewerkt. De studie voor het ontwerp van de stormvloedkering in de haven van Nieuwpoort is aanbesteed. Belangrijk voor de administratieve procedure is tevens dat voor de nog uit te voeren zandsuppleties van het Masterplan Kustveiligheid alle verzoeken voor ontheffingen van project mer en passende beoordelingen in 2012 ingediend zullen zijn.

Er wordt dus een reële inspanning geleverd om de werken en de uitvoeringsstudies van de harde maatregelen van het Masterplan Kustveiligheid zo snel mogelijk doorgang te laten vinden. Die uitvoering dient uiteraard op een gefaseerde wijze te gebeuren, rekening houdend met de beschikbare budgetten, de stand van zaken van de uitvoeringsstudies en administratieve procedures.

Investerings in 2013

Ook in 2013 worden een aantal projecten uitgewerkt in het kader van het Masterplan Kustveiligheid: een duinsuppletie in De Panne staat op de planning voor aanbesteding en in Koksijde wordt een duinsuppletie uitgevoerd. De ontwerpstudie voor de stormvloedkering in de haven van Nieuwpoort wordt gefinaliseerd tegen de eerste helft van 2014.

Masterplan Kustveiligheid

Projecten 2013

- Er wordt gestart met de bouw van de stormmuur rond het casino te Middelkerke.
- Het ontwerp van de harde beschermingsmaatregelen in Oostende (Raversijde- Mariakerke) wordt via open oproep en in samenwerking met de Vlaams Bouwmeester opgemaakt.
- De strandsuppletiewerken van het Masterplan Kustveiligheid worden verdergezet, zo zullen de aanleg van het groeistrand te Oostende en de suppletiewerken van Oostende-centrum tot Raversijde worden uitgevoerd in 2013-2014.
- Ook het strand van Oostende-oosteroever moet worden verbreed als noodzakelijke beschermingsmaatregel tegen overstroming. De Ostend Sailing en Racing Club (osrc) op de oosteroever van de havenmond van Oostende wordt geherlocaliseerd binnen de nieuwe oostelijke havendam. In 2013 start daartoe de opmaak van het ontwerp van de onderbouw voor het clubhuis en de te realiseren omgevingsaanleg. Voor de haven van Oostende wordt de eerste fase van de beschermingswerken gefinaliseerd. De tweede fase voor de aanleg van de veiligheidsmaatregelen langs de havengeul wordt momenteel bestudeerd.
- Na afwerking van de architecturale studies wordt vanaf 2013 gestart met de bouw van de zeeerende constructies op de zeedijk van De Haan – Wenduine. De ontworpen overstromingsmaatregelen in de havens van Blankenberge en Zeebrugge worden geconcretiseerd in een uitvoeringsbestek.

Ook de volgende jaren worden de maatregelen van het Masterplan Kustveiligheid verder gerealiseerd.

Spoor 2: Masterplan Vlaamse Baaien

De ontwikkeling van een Masterplan Vlaamse Baaien is de eigenlijke doelstelling van het project Vlaamse Baaien. Vandaag is het project Vlaamse Baaien (tijdhorizon 2100) in de cruciale onderzoeksfase aanbelaand. De haalbaarheid van de initiële deelprojecten en -concepten wordt bestudeerd. Dit onderzoek wordt geclusterd rond verschillende 'speerpunten'. De output van de onderzoeken die in de huidige fase gevoerd worden vormt de basis voor de uitwerking van het Masterplan Vlaamse Baaien. De streefdatum voor het afronden van het Masterplan Vlaamse Baaien is 2014.

Kernprincipe

Het kernprincipe van het project Vlaamse Baaien is het begrip 'duurzame kust' dat als een rode draad doorheen de visieontwikkeling van het Masterplan Vlaamse Baaien loopt.

Duurzame Kust

Twee definities omschrijven het begrip duurzame kust:

De eerste is de bekende definitie uit het Brundtland Commissionreport van 1987:

'That development whose purpose is to meet the needs of the present without compromising the ability of future generations to meet their own needs, and whose realisation requires a process of change in which the exploitation of resources, the direction of investments, the orientation of technological development and institutional change are all in harmony and enhance both current and future potential to meet human needs and aspirations.'

De tweede definitie is deze van de EU (2000) over geïntegreerd kustzonebeheer. Deze definitie steunt op drie elementen:

- *duurzaam beheer van de kust*
- *participatie en de medewerking van alle belanghebbenden*
- *op de lange termijn een evenwicht vinden tussen milieugerichte, economische, sociale, culturele en recreatieve doelstellingen, alles binnen de door de natuurlijke dynamiek gestelde grenzen*

Vier speerpunten rond centrale thema's

Er werden een aantal centrale thema's geformuleerd voor het Masterplan Vlaamse Baaien. Deze zogenaamde 'speerpunten' vormen de inhoudelijke zwaartepunten waarrond het onderzoek gestructureerd wordt.

Speerpunt Duurzame kust

Principes

Inzake duurzame kust worden een aantal belangrijke principes aangehouden die bij de verdere uitwerking van projecten zullen spelen:

- Geïntegreerde aanpak van het beheer van de zeewering en in het bijzonder toetsing met de vier overige pijlers natuurlijkheid, aantrekkelijkheid, duurzaamheid en economische ontwikkeling.
- Bouwen met de natuur: streven naar een veerkrachtige kust die bovendien kan meegroeien met de zee. Dit kan alleen door te werken met de natuur en het natuurlijke karakter van onze kust te herstellen en waar mogelijk te versterken. Zandsuppleties zijn hiervoor een geschikte maatregel. Langs de Vlaamse kust wordt ook een versteiling van de vooroever waargenomen. Met zandsuppleties kan het ganse kustprofiel van zeereepduin tot kustnabije zeebodem worden bestreken. Bovendien laten zandsuppleties toe om flexibel om te gaan met onverwachte veranderingen in de zeespiegelstijging, ingeval de zeespiegel meer of minder stijgt dan werd aangenomen: bij het onderhoud van de gesuppleerde stranden kan de aangevoerde hoeveelheid zand namelijk aangepast worden aan de stijging van de zeespiegel.
- De ecologische en biologische diversiteit langs onze kust in stand houden en waar mogelijk verbeteren.
- Oplossingen kiezen waar we geen spijt van krijgen. Zandsuppleties komen tegemoet aan de wens voor omkeerbare oplossingen. Het zand voor zandsuppleties wordt hoofdzakelijk gewonnen op de concessies van de Vlaamse overheid voor zandwinning op de Noordzee. Die concessies worden verleend door de federale overheid. De federale overheid ziet toe op het duurzame karakter van de zandwinning. Maar ook de stortplaatsen van baggerspecie en de baggerwerken zelf bieden opportuniteiten voor het leveren van zand voor zeeweringswerken. Belangrijke voorwaarden zijn hier echter dat het zand niet verontreinigd is of vervuild met slib, en dat het een geschikte korreldiameter heeft.
- Een balans zoeken tussen voornamelijk de aspecten zeewering, natuur en toerisme-recreatie. Bij de uitwerking van de zeeweringsmaatregelen moet

erop gelet worden dat er voldoende mogelijkheden of toekomstperspectieven zijn voor de invulling van recreatie op het strand en in de duinen. Ook de belevingswaarde van de zeedijk dient nauwlettend in het oog gehouden te worden. De realisatie van het Masterplan Kustveiligheid leidt tot bredere en hoger stranden, wat ongetwijfeld het toeristisch-recreatief potentieel van de kustgemeenten verhoogt.

Instandhouden van de nieuwe kustlijn

Na realisatie van het Masterplan Kustveiligheid zal de Vlaamse kust beschermd zijn tegen superstormen. Een belangrijke opgave is het in stand houden van de nieuwe kustlijn die in het kader van het Masterplan Kustveiligheid werd aangelegd. Dit dient te gebeuren op een kosten-baten efficiënte manier.

Er is dus een beleid van kusthandhaving nodig dat ervoor zorgt dat onze kust kan meegroeien met de zee. Ook dat beleid moet steunen op de bovenvermelde principes. Een eerste onderdeel van het speerpunt 'duurzame kust' is dan ook voorbereiden van een beleid rond kustlijnhandhaving. Volgende acties worden hiervoor voorzien:

- Het verzamelen van informatie bij onze Noorderburen over de ervaring met het beleid van kustlijnhandhaving dat er sinds vele jaren wordt gevoerd en hoe het geëvalueerd wordt vanuit de verschillende betrokken belanghebbenden (verschillende overheden, wetenschappelijke wereld, baggersector enz...).
- De opmaak van een historische zandbalans voor de kustzone van zeereepduin, tot kustnabije zeebodem. Die balans moet op grote ruimteschaal en op grote tijdschaal worden opgemaakt, waarbij ook de menselijke ingrepen zoals de bouw van harde zeekeringen, zandaanvoer (suppleties) en zandonttrekking (bvb. verdiepen vaargeulen) in kaart gebracht worden. Dit onderzoek is al ver gevorderd door de studies die zijn uitgevoerd in het kader van het Belspo project Quest 4d en de opstelling van het rapport 'Kusttrends' in opdracht van het Agentschap voor Maritieme Dienstverlening en Kust, Afdeling Kust.
- De definitie van kustlijnhandavingsindicatoren om de grootschalige kustlijnevolutie op te volgen op basis van de huidige wijze van monitoring van bathymetrie/topografie van zeereepduin/strand/vooroever/kustnabije zeebodem.
- Onderzoek naar mechanismen die afslag veroorzaken of bijdragen tot een natuurlijke hervoeding van de kustlijn. De kennis van zelfs nog maar de grootteorde van deze lange termijn- grootschalige natuurlijke transporten is nog in volle ontwikkeling.
- Onderzoek van bagger- en stortstrategieën en -technieken. Hier kunnen mogelijkheden ontstaan om te vermijden dat zand onttrokken wordt aan het

zandsysteem (bvb. zandfractie van baggerspecie terugstorten op korte afstand van de kustlijn).

In dit kader loopt ook een onderzoek naar de mogelijkheden en het potentieel van vooroeversuppleties als bijdrage aan een robuuste, duurzame zeewering. Dit concept is al eerder door de Afdeling Kust in de eerste helft van de jaren '90 toegepast op de kustsecties tussen Bredene en De Haan-Wenduine en wordt op grote schaal toegepast in Nederland.

Dit onderzoek omvat een aantal deelaspecten:

- Onderzoek naar de ecologische aspecten van vooroeversuppletie (dit onderzoek is intussen aanbesteed)
- Morfologische aspecten van vooroeversuppleties en relatie met kustveiligheid
- Uitvoering van een proef-vooroeversuppletie
- Onderzoek welke optimalisaties van het totale strandprofiel van duinvoet tot zeebodem mogelijk zijn om kusthandhaving te bevorderen.

Een tweede onderdeel van speerpunt 'duurzame kust' is onderzoek naar de haalbaarheid van het creëren van ruimte voor onze kust. Door het creëren van ruimte voor onze kust zou een robuuste en veerkrachtige kustlijn gerealiseerd kunnen worden waar ook nog andere ontwikkelingen op het gebied van natuur, ruimtelijke planning, toerisme enz... mogelijk zijn.

Een tweede onderdeel van het speerpunt 'duurzame kust' is een onderzoek naar de haalbaarheid van het creëren van ruimte voor onze kust. Door het creëren van ruimte voor onze kust zou een robuuste en veerkrachtige kustlijn gerealiseerd kunnen worden waar ook nog andere ontwikkelingen mogelijk zijn op het gebied van natuur, ruimtelijke planning, toerisme enz, ...

Een geschikt onderzoeksgebied is de kustlijn tussen Blankenberge en Zeebrugge waar de bouw van de haven van Zeebrugge al een zeewaartse verschuiving van de laagwaterlijn heeft veroorzaakt. Een uitbouw van de haven van Blankenberge en een verdere uitbouw van de haven van Zeebrugge zouden hier mogelijkheden kunnen scheppen voor een verdere zeewaartse verschuiving van de kustlijn. In eerste instantie zal worden onderzocht of een verschuiving met gemiddeld bvb. een 250 meter in de zone tussen Zeebrugge en Blankenberge een haalbare kaart is. Hierbij zullen de belangrijkste aspecten op morfologisch, ecologisch, technisch en financieel gebied moeten meegenomen worden. Een tweede onderzoeksgebied is de kust van Knokke-Heist waar in de luwte van de oostelijke havendam een belangrijke droogvalling is ontstaan. De visie van Knokke-Heist op de kustontwikkeling in die zone zal hierbij een belangrijke input vormen. Een derde onderdeel van het speerpunt 'duurzame kust' is nauwgezet onderzoek van de impact op de zeewering van de projecten die in het kader van de andere speerpunten worden ontwikkeld.

Speerpunt Ontwikkeling Havens

De uitbouw en ontwikkeling van de Vlaamse zeehavens dragen in grote mate bij aan de economische ontwikkeling in Vlaanderen. De havens van Zeebrugge en Oostende zijn van uiterst groot belang voor de economische ontwikkeling van onze kustzone. De intercontinentale en intra-Europese maritieme trafieken zullen blijven groeien tijdens de volgende decennia, gegeven de verdere mondialisering van de wereldeconomie waarbij de toename van de internationale handel hoger zal blijven dan de groei van de wereldproductie.

Binnen de huidige fysische contouren van de kusthavens is er nog beschikbare capaciteit om de bijkomende vraag op te vangen. Deze capaciteit moet gezien worden als een strategische reserve die de havens in staat stelt tijdig de vereiste nieuwe investeringen te plannen om aan de groeiende vraag op termijn daadwerkelijk te kunnen voldoen.

Een zeewaartse uitbouw biedt nog de mogelijkheid om de behandelingscapaciteit te verhogen. Tegelijkertijd dient aandacht besteed te worden aan de nautische toegankelijkheid van de havens. De ontwikkelingen van de havens kunnen gekaderd worden binnen de strategische plannen van de havens en de strategie van Flanders Port Area waarbij de samenwerking tussen de havens van Antwerpen, Zeebrugge, Gent en Oostende gestimuleerd wordt. Gelet op de nabijheid van de haven van Zeebrugge bij de Westerscheldemonding dient ook rekening gehouden te worden met de onderzoekpistes die Vlaanderen ontwikkelt voor de Westerschelde.

Een alternatief of een aanvulling bij een zeewaartse uitbouw van de haven van Zeebrugge is de creatie van een haven op zee, waarbij een aantal functies van de havens uitgeoefend worden op een eiland voor de kust. Hierbij wordt ervan uitgegaan dat een steeds groter aandeel van het globale maritieme goederentransport zal vervoerd worden door een nieuwe generatie mega-schepen. Door hun enorme schaal en bijgevolg beperkte wendbaarheid zullen deze schepen havens aan of in land vermoedelijk niet meer kunnen aandoen. Hubterminals op zee van waaruit het transport dan plaatsvindt naar de traditionele havens is hiervoor een oplossing. Het is duidelijk dat dergelijke grootschalige ontwikkelingen moeten gezien worden in een ruimere Europese context.

Ook de ontwikkeling van de jachthavens van Blankenberge en Nieuwpoort maken deel uit van het speerpunt havens met als grootste doel de aantrekkelijkheid van de kust op toeristisch vlak te verhogen. Maatregelen om de verzanding van de havenmond in Blankenberge tegen te gaan kunnen gecombineerd worden met een verdere ontwikkeling van de jachthaven en aansluiten bij de ontwikkeling van een nieuwe kustboog tussen Wenduine en Zeebrugge-West. Voor Nieuwpoort kan de ontwikkeling van een jachthaven op het strand aan de westzijde van de havengeul het eindpunt vormen van een nieuwe kustboog vanaf de Franse grens. Aan de oostzijde betekent het een ondersteuning van het bestaande natuurgebied. Zoals hoger gesteld zal onder het speerpunt 'duurzame kust' ook onderzoek gevoerd worden naar de impact van

dergelijke ontwikkeling op de zeevering rond en in de havengeul.

Duurzaamheid weerspiegelt zich in het speerpunt havens voornamelijk in een combinatie van ruimte voor ontwikkeling met natuurlijkheid en aantrekkelijkheid. Zo zullen bij een zeevaartse uitbouw van de haven van Zeebrugge maatregelen nodig zijn ten Oosten en ten Westen van de haven om de stroming rond de havenuitbouw te gaan geleiden. Bij het ontwerp van deze maatregelen zal het 'bouwen met de natuur' en de aantrekkelijkheid voor het toerisme in het gebied centraal gesteld worden. Dit moet leiden tot een win-win situatie zowel voor de haven van Zeebrugge, als voor de omliggende gemeenten Heist, Blankenberge en Wenduine.

Ook bij de ontwikkeling van de havens zal, net als bij de zeevering, vertrokken worden van het principe 'bouwen met de natuur'

Speerpunt Ontwikkelingen op Zee

Het meest opvallende deel van het project Vlaamse Baaien, bij de visie van de marktpartijen, was het bouwen van eilanden op zee. Dit onderdeel kreeg vanuit de meeste aandacht in de pers bij de voorstelling van het project.

De aanleg van eilanden is wereldwijd een beproefde oplossing om dichtbevolkte gebieden met een hoge concentratie aan menselijke activiteiten meer ademruimte te bezorgen. In Japan en Singapore zijn treffende voorbeelden te vinden.

In de werkgroep Eilanden werden verschillende mogelijke functies van eilanden besproken:

- als golfbrekende kracht tegen de invallende golven en stormopzet van het water, waardoor eilanden een rechtstreekse invloed zouden kunnen hebben op de kustveiligheid en veiligere kustvaart. De bestaande ondiepe zandbanken voor onze kust vervullen trouwens nu al deze functie.
- als mogelijkheid voor het scheppen van ruimte voor:
 - o ecologische ontwikkelingen op het ritme van de zee
 - o sporadische vormen van tijdelijk wonen met een minimale ecologische voetafdruk
- als multifunctioneel eiland voor :
 - o schepen in nood op volle zee en dicht bij de diepwaterroutes
 - o een grootschalige hernieuwbare energieproductiepool (energie-atol zoals voorgesteld in een studie in het programma Milieu- en energie technologie en Innovatie Programma (mip))
 - o een 'stopcontact op zee' (studiesyndicaat 'Efficiënt Energiebeheer op Zee') als onderdeel van een Europees 'supergrid' dat alle hernieuwbare energieproductie eenheden op de Noordzee met elkaar verbindt.

- als diepzeehaven binnen een Europese context

Twee concrete onderzoeken worden momenteel uitgewerkt.

Op basis van voormelde overwegingen werd binnen het project Vlaamse Baaien gestart met de realisatie van een meetnet Vlaamse Banken in de omgeving van de Broersbank waarbij in situ-metingen op termijn een beter inzicht zullen geven over de golfdempende waarde van zandbanken.

Onlangs gaf hoogspanningsbedrijf Elia aan te onderzoeken of het een eiland in de Noordzee kan aanleggen in de omgeving van de concessiegebieden voor windturbineparken. Elia bereidt zich voor om de diverse windenergieparken die de komende jaren gebouwd zullen worden op het stroomnet aan te sluiten en overweegt om de nodige installaties op een nieuw aan te leggen klein eiland met eigen haven te plaatsen.

Speerpunt Ecosysteemvisie/-diensten

Ecosysteemvisie

De projecten die voorgesteld zullen worden in het project Vlaamse Baaien hebben verschillende reikwijdtes op het vlak van effecten op het natuurlijke milieu. De ecosysteemcompartimenten van de Belgische kust, gaande van open zee tot aan de duinen met alle door de zee beïnvloede compartimenten daar tussenin, kunnen in meer of mindere mate positieve, neutrale of negatieve effecten ondervinden van wijzigingen aan de kustlijn of van het beheer van de kustlijn.

Daarnaast zijn de fysische en ecologische processen voorwaardenscheppend voor de efficiëntie van ingrepen aan de kust. In het project Vlaamse Baaien wordt dan ook gezocht naar een maximale synergie tussen de natuurlijke processen en de veiligheid van de kust. Dat uit zich in een sterke wederzijdse wisselwerking tussen kustecologie en Vlaamse Baaien.

Een belangrijke randvoorwaarde is daarbij ook dat een juridisch vastgelegde basis-ecosysteemkwaliteit, voortvloeiend uit de verschillende internationale, federale en Vlaamse regelgevende kaders, dient gegarandeerd te blijven. Het natuurlijke systeem speelt op die manier vaak een passieve en defensieve rol in plan- en projectontwikkeling.

Vlaamse Baaien wil, binnen de pijlers ‘natuurlijkheid’ en ook wel ‘duurzaamheid’, verder gaan en het natuurlijke systeem een actieve en sturende rol toebedelen in het ontwerpen en onderzoeken van de projecten. Dit kan echter alleen op voorwaarde dat de kennis van dit kustecosysteem zo volledig en geïntegreerd mogelijk is en dat een duidelijk beeld bestaat van wat een optimaal functionerend ecosysteem is, binnen de vigerende juridische en beleidsmatige doelstellingen en binnen het huidige kader van maatschappelijke actoren aan de kust. Vlaamse Baaien wil, met andere woorden, een ecosysteemstreefbeeld opstellen waaraan de verschillende deelprojecten zullen bijdragen. Dit heeft als voordeel dat de toetsing van de projecten aan het regelgevende kader in principe vanaf de concipiëring meegenomen wordt en dat de milieubeoordeling wat betreft ‘fauna en flora’ en de passende beoordeling voor een groot deel, zo niet volledig, zullen worden geïntegreerd in het project. Dat zal een enorme tijds- en inspanningswinst opleveren in de plannings- en vergunningenprocedures.

Daarom werd beslist om de werkgroep ‘Natuur’ de opdracht te geven om een studie te begeleiden met dit einddoel. Deze studie, ‘Opmaak van een Ecosysteemvisie voor de Vlaamse Kust (evk) binnen het ViA-project Vlaamse Baaien’, wordt aanbesteed door de Afdeling Maritieme Toegang (Beleidsdomein Mobiliteit en Openbare Werken) en het Agentschap voor Natuur en Bos (Beleidsdomein Leefmilieu, Natuur en Energie).

Ecosysteemdiensten

Een tweede belangrijk luik aan deze studie zijn de zogeheten ecosysteemdiensten. Gezien het project Vlaamse Baaien een groot maatschappelijk draagvlak beoogt, dient de maatschappelijke relevantie van dit streefbeeld onderzocht te worden aan de hand van de identificatie en beschrijving van ecosysteemdiensten.

De Vlaamse kust en het Belgisch deel van de Noordzee vervullen naast belangrijke ecologische functies ook economische functies, waarvan het belang internationaal erkend wordt. Enkele belangrijke voorbeelden: biomassa aan (commerciële) soorten, bergen van water (veiligheid), productie van (zoet) water, (eco)toerisme en recreatie, landschapskwaliteit, biodiversiteit, invloed van het reliëf op golfenergie, bufferen van (gevolgen van) klimaatwijziging, productie of onttrekking van koolstof, andere nutriëntencycli, regulering van turbiditeit in de waterkolom, regulering van schadelijke soorten, ...

Om van deze diensten en goederen duurzaam gebruik te kunnen maken, moet het ecosysteem stabiel en gezond zijn. Het streefbeeld wordt ontwikkeld waardoor deze aspecten gewaarborgd zijn. Concreet kan het hier bijvoorbeeld gaan over visstandbeheer. Er kan begroot worden welk areaal aan kwalitatieve visgronden er nodig zijn voor zowel een duurzaam commercieel visbestand als een ecologisch duurzame populatie, en hoe Vlaamse Baaien hieraan kan bijdragen.

De verwachte output van deze opdracht is:

- 1) Een beschrijving en inhoudelijke bespreking van het huidige kustecosysteem op basis van de bestaande, geïntegreerde wetenschappelijke kennis.
- 2) De definiëring en kwantificering van een gezond, compleet en duurzaam kustecosysteem waarvan de kwaliteit is gewaarborgd met inbegrip van de kwaliteitsindicatoren die dit streefbeeld definiëren.
- 3) Een beschrijving van de ecosysteemdiensten die dit streefbeeld levert.
- 4) De toetsing van geselecteerde scenario's binnen Vlaamse Baaien aan dit streefbeeld.

Het studiegebied hiervan vormt de kustzone, die als volgt omschreven wordt: een strook land en zee van uiteenlopende breedte, die bestaat uit dat deel van het land dat beïnvloed wordt door zijn nabijheid tot de zee en dat deel van de zee dat beïnvloed wordt door zijn nabijheid tot het land, en de natuurlijke kustsystemen en de gebieden waarbij menselijke activiteiten het gebruik van de kustbronnen inhouden. De poldergebieden zijn niet inbegrepen. Zijn in de kustzone begrepen: aan landzijde het gebied zeewaarts vanaf de binnenduinrand op het grondgebied van de kustgemeenten De Panne, Koksijde, Nieuwpoort, Middelkerke, Oostende, Bredene, De Haan, Blankenberge, Brugge en Knokke-Heist met inbegrip van de kusthavens en aan zeezijde: de Belgische territoriale zee (die de wateren boven de zeebodem, de zeebodem en de ondergrond daarvan omvat).

Onderzoeken en richtvragen

De werkgroepen die op dit moment actief zijn, zijn samengesteld uit experts die afkomstig zijn uit onderzoekstellingen, bedrijven en de overheid. Deze werkgroepen hebben voor een aantal van de speerpunten oplossingsrichtingen en richtvragen gedefinieerd.

In de eerstvolgende fase zal een blauwdruk voor het Masterplan Vlaamse Baaien worden opgemaakt, gebaseerd op ondersteunend onderzoek. In het kader van dit onderzoek worden de effecten onderzocht van de diverse richtvragen op het gebied van veiligheid, economische ontwikkeling en aantrekkelijkheid. Bij het beantwoorden van de richtvragen zal steeds rekening gehouden worden met het duurzaamheidsprincipe en met de resultaten van de parallel lopende studie naar het kader aan ecosysteemdiensten aan de Vlaamse Kust.

In een tweede fase zullen, na evaluatie van de blauwdruk, de concrete vervolgstudies opgezet worden met het oog op de definitieve invulling van het Masterplan Vlaamse Baaien.

De volgende richtvragen werden gedefinieerd:

Speerpunt Duurzame Kust

1

- Hoe kunnen we na realisatie van het Masterplan Kustveiligheid de nieuwe kustlijn optimaal in stand houden?
- Is het haalbaar om ruimte te creëren voor onze kust?
- Wat is de impact van de onderzochte projecten op het vlak van kustveiligheid?

Speerpunt Ontwikkeling Havens

2

- Wat is de haalbaarheid van een zeewaartse uitbouw van de haven van Zeebrugge?
- Wat is de haalbaarheid van een zeewaartse uitbouw van de haven van Oostende?
- Wat is de haalbaarheid van het bouwen van een haven op zee?
- Wat is de haalbaarheid van projecten voor de jachthavens van Blankenberge en Nieuwpoort?

Speerpunt Ontwikkelingen op Zee

3

- Wat is de impact van het bouwen van eilanden op de kustveiligheid?
(cf onderzoeksvraag 2 van het speerpunt Kust)
- Welke zijn de mogelijke toepassingsgebieden van eilanden op zee?

Speerpunt Ecosysteemvisie/diensten

4

- Wat is de ecosysteemvisie/wat zijn de ecosysteemdiensten voor onze Vlaamse kust?
- Wat geeft een toepassing van deze visie/diensten op de voorliggende projecten?

Spoor 3: Innovatief onderzoeksplatform

Het opzetten van een innovatief onderzoeksplatform is het derde spoor. Met dit platform is het de bedoeling om de vereiste onderzoeken gedeeltelijk te laten plaatsvinden binnen een samenwerkingsverband tussen de Vlaamse overheid en de private sector.

In het kader van een dergelijk forum zal wetenschappelijk onderzoek uitgevoerd worden met het oog op het ontwikkelen van toepasbare kennis voor verschillende concrete projecten. Er zal onder meer aandacht uitgaan naar het innovatief en creatief omgaan met baggerspecie en de manier waarop baggerspecie kan ingezet worden in grootschalige projecten.

Via de uitvoering van proefprojecten op het terrein kan de beschikbare kennis in Vlaanderen gebundeld worden. Dit zal de waterbouwsector in Vlaanderen ook versterken op de internationale markt.

Omwille van de complexiteit die gepaard gaat met de uitwerking van een juridisch kader, is het onderzoeksplatform vooralsnog niet operationeel.

Slotwoord

Het project Vlaamse Baaien heeft veel innovatief potentieel. Om op een succesvolle wijze aan visievorming te doen is het echter van groot belang dat andere beleidsdomeinen en instellingen die met aanverwante materie bezig zijn bij dit verhaal betrokken worden. Een project met een dergelijke omvang kan immers enkel op een efficiënte manier aangepakt worden indien het breed gedragen wordt. Om die reden is er voor gekozen om actief te informeren en in dialoog te treden met andere overheidsexperten en beleidsmakers. In het najaar 2012 is een eerste stap in de creatie van maatschappelijk draagvlak gezet. In een latere fase zal de aandacht uitgaan naar externe belanghebbenden en betrokkenheid van het bredere publiek.

November 2012

Inhoudstafel

Woord vooraf p.3

HOOFDSTUK 1 p.5

Ontstaan en evolutie van het project Vlaamse Baaien p.5

Het kader p.5

Het Regeerakkoord 2009/2014 p.5

Van concept naar onderzoekstraject p.6

Samenwerken: een organisatiestructuur voor Vlaamse Baaien p.7

Samenhang met andere initiatieven en projecten p.8

Beleidsplan Ruimte Vlaanderen p.8

Metropolitaan Kustlandschap 2100 p.8

Mariene Ruimtelijke Planning in de Belgische zeegebieden p.9

Andere plannen p.9

HOOFDSTUK 2 p.10

Doelstelling van het project Vlaamse Baaien p.10

Streven naar een duurzame kust p.10

Vijf toetsingscriteria p.10

Veiligheid

Duurzaamheid

Natuurlijkheid

Aantrekkelijkheid

Ontwikkeling

Een gefaseerde aanpak: 3 sporen p.12

Spoor 1: Masterplan Kustveiligheid p.12

Achtergrond en doelstellingen p.12

Waar staan we in 2012 p.14

Investerings in 2013 p.15

Spoor 2: Masterplan Vlaamse Baaien p.16

Kernprincipe p.16

Vier speerpunten rond centrale thema's p.17

Speerpunt Duurzame Kust p.17

Speerpunt Ontwikkeling Havens p.20

Speerpunt Ontwikkelingen op zee p.21

Speerpunt ecosysteemvisie- en diensten p.22

Onderzoeken en richtvragen p.24

Spoor 3: innovatief onderzoekplatform p.26

Slotwoord p.26

Colofon

Verantwoordelijke uitgever

ir. Fernand Desmyter, secretaris-generaal
Vlaamse overheid
Departement Mobiliteit en Openbare Werken
Koning Albert II-laan 20, bus 2
1000 Brussel

Samenstelling en redactie

Samenstelling: Projectgroep Vlaamse Baaien
Illustraties en kaarten: Afdeling Maritieme Toegang en Afdeling Kust
met medewerking van de marktpartijen

Lay-out: Guy Adam
Druk: AFM -Digitale drukkerij - Franky Van Varenberg
Coverfoto: © Vilda – Yves Adams
Depotnummer: D/2012/3241/314

November 2012 – beperkte oplage

